מספר התלמיד הנבחן
רשום את כל תשע הספרות

הדבק כאן את
מדבקת הנבחן

האוניברסיטה הפתוחה

י"ט בשבט תשע"ז

מס' שאלון - 238

15 בפברואר 2017

סמסטר 2017א

מס' מועד 82

3 / 10711

שאלון בחינת גמר

10711 - מחוננות וכישרונות מיוחדים

משך בחינה: 3 שעות

בשאלון זה **10** עמודים

מבנה הבחינה:

הבחינה מורכבת משלושה חלקים.

חלק א:
עליכם להסביר ולהדגים חמישה מתוך שמונה מושגים.
משקל כל תשובה נכונה הוא 5 נקודות.
משקל חלק א' כולו הוא 25 נקודות.

חלק ב:
עליכם לענות על שלושה מארבעת הסעיפים בשאלה 2.
משקל כל סעיף 15 נק'. סה"כ 45 נקודות לחלק זה.

חלק ג:
עליכם לענות על עשר שאלות רב ברירה.
כל תשובה נכונה מזכה ב - 3 נקודות.
משקל חלק ג' כולו הוא 30 נקודות.
יש לסמן את התשובות בגיליון התשובות לשאלות רב-ברירה בגב מחברת הבחינה.
לשאלון זה מצורפת רשימת מאמרים.

חומר עזר:
כל חומר עזר אסור בשימוש

החזירו
למשגיח את השאלון
וכל עזר אחר שקיבלתם בתוך מחברת התשובות

בהצלחה !!!

חלק א – מושגים

יש להסביר בקצרה ולהדגים **חמישה** מתוך שמונת המושגים שבשאלה 1.
משקל כל תשובה נכונה הוא 5 נקודות. משקל חלק א כולו הוא 25 נקודות.
(אורך כל הסבר לא יעלה על חמש שורות)

שאלה 1

א. גישה פסיכופתולוגית

ב. טרמן

ג. אפקט מוצרט

ד. הקבצה

ה. יצירתיות

ו. מחוננים לקויי למידה

ז. תכנית גולד

ח. תת-הישגיות

המשך הבחינה בעמוד הבא

חלק ב – שאלות פתוחות

עליכם לענות על **שלושה** מארבעת הסעיפים שבשאלה 2.
משקל כל סעיף 15 נקודות, משקל חלק ב כולו הוא 45 נקודות.
(אורך התשובה לכל סעיף לא יעלה על עמוד אחד).

שאלה 2

קראו את הכתבה שלפניכם וענו על **<u>שלושה</u>** מתוך ארבעת סעיפי השאלה שאחריה.

יהונתן יעקובי: הנער שחברות ההייטק נלחמות עליו (אריה אברמזון)

יהונתן יעקובי, תלמיד כיתה י' במגמת הסייבר בתיכון "הרצוג" בכפר סבא, הפך לכוכב אירוע הפתיחה של כנס סייברטק שנערך בגני התערוכה בתל אביב לפני כשבועיים.

הכנס, המתקיים זו השנה השלישית, הוא אירוע הסייבר השני בגודלו בעולם ובמהלכו נוצר חיבור בין משקיעים, יזמים וחברות בתחום הסייבר, ומוצגות בו למעלה מ-250 תערוכות ענק של החברות הגדולות ביותר בעולם.

יעקובי (16) לומד במסגרת תוכנית פרחי היי-טק ב"מכללה האקדמית נתניה" זו השנה השלישית, לתואר ראשון במדעי המחשב ומתמטיקה. הוא סיים את שנתו הראשונה בהצטיינות דיקן ובפסח הקרוב הוא צפוי לקבל תעודת הצטיינות נוספת.

ההזמנה להשתתף בכנס הגיעה כשבכירים מענף ההייטק זיהו את הפוטנציאל הרב שטמון ביעקובי, שנחשב לעילוי מבטיח בתחום, והציעו לו לעבוד אצלם. הנער מספר שרצה להגיע לכנס, אך הופתע מאוד לקבל הזמנה רשמית להשתתף בפאנל הפתיחה ולשבת בשורה אחת עם בכירי ההיי-טק בארץ ובעולם.

"נודע לי על הכנס הזה דרך האינטרנט", מספר יעקובי. "להפתעתי, הזמינו אותי. פגשתי בכנס הרבה מאוד אנשים מחברות הייטק גדולות כמו 'אינטל', 'קונטק' ו'צ'ק פוינט', כל מיני חברות גם מבקשות שאעבוד אצלן. רק בדיעבד התברר לי שמי שהיה אחראי על ארגון הכנס הוא אבא של חבר שלי מהכיתה. אמא שלי הרשתה לי לעבוד בעבודה אחת בלבד, ורק בזמני החופשי, כי אני ממלא את כל היום שלי בלימודים, ונראה לי שאלך לעבוד באבטחת מידע". החברים בבי"ס אומרים לי כל הכבוד ומפרגנים. גם ראש העירייה, יהודה בן חמו, דיבר איתי ואמר שהוא מרגיש גאווה שילדים כמוני צומחים בעיר".

ורדי מספר כי הזמין את יעקובי לקחת חלק בפאנל מול עשרת אלפים איש, ובהם ראש הממשלה בנימין נתניהו, ולדבר על תחום הסייבר. מאז האירוע השניים בקשר ובוחנים שיתופי פעולה.

(המשך השאלה בעמוד הבא)

"יהונתן הוא ילד מאוד חכם ושמנו לב לזה כבר כשהיה קטן", מספרת אמו מיכל. "שלוש פעמים בשבוע הוא לומד לתואר ראשון, אותו יסיים בכיתה י"ב. בכנס שאלו אותו הרבה מאוד שאלות, על עצמו ועל התחום, והוא הרשים אותם מאוד, במיוחד לאור גילו הצעיר. הוא מקבל הרבה מאוד הצעות, אבל הלימודים חשובים לי יותר מכל, לכן אני מגבילה אותו לעבוד בזמנו הפנוי בלבד".

(15 נק') א. בחרו שתיים מבין תיאוריות האינטליגנציה הבאות והציגו אותן בפירוט: התיאוריה של סטרנברג, התיאוריה של גרדנר, התיאוריה של גולמן. האם יהונתן מתאים להגדרת המחוננות של החוקרים שהצגתם? נמקו את תשובתכם.

(15 נק') ב. הציגו בקצרה את מחקרו של טרמן, מטרותיו, תוצאותיו והביקורת כלפיו. הסבירו מהי על פי הגדרתו "רוח הזמן" והדגימו תוך כדי ציטוט כיצד היא באה לידי ביטוי בכתבה.

(15 נק') ג. הציגו בפירוט את שיטת הטיפוח "פרחי היי-טק" המוצגת בכתבה. פרטו את יתרונותיה וחסרונותיה. האם לדעתכם זו השיטה המתאימה ביותר עבור יהונתן? נמקו תשובתכם. התייחסו בתשובתכם לשניים מהמאמרים של טרמן, גרוס, חנה דויד.

(15 נק') ד. הציגו מבחן משכל עליו למדתם שהוא **המתאים ביותר** לאבחון תלמידים לתוכנית "פרחי היי-טק". נמקו תשובתכם. התייחסו בתשובתכם לשניים מהמאמרים של סטרנברג, אייזנק, טרמן, קהאן וגחמן.

המשך הבחינה בעמוד הבא

חלק ג – שאלות רב-ברירה

בחלק זה אין בחירה. יש לענות על **כל עשר** השאלות.
תשובה נכונה מזכה ב-3 נקודות. משקל חלק ג כולו הוא 30 נקודות.
יש לסמן תשובה אחת בלבד לכל שאלה.

<u>שימו לב</u>: יש לסמן את התשובות <u>רק</u> בגיליון התשובות לשאלות רב-ברירה בגב מחברת הבחינה.

שאלה 3

המשפט בפסקה האחרונה בכתבה "יהונתן הוא ילד מאוד חכם ושמנו לב לזה כבר כשהיה קטן":

א. שמור בזיכרון התהליכי.
ב. שמור בזיכרון החושי.
ג. שמור בזיכרון האפיזודי.
ד. שמור בזיכרון הסמנטי.

שאלה 4

מה מהבאים הוא **<u>לא</u>** מדד להערכת יצירתיות על פי גילפורד?

א. שטף מחשבתי.
ב. גמישות מחשבתית.
ג. עיבוד.
ד. מעורבות.

שאלה 5

איזה מהמשפטים הבאים מאפיין ילדי פלא?

א. תדירות מימוש הפוטנציאל בבגרות אינה גבוהה.
ב. מתבלטים בביצוע טכני ברמת בני גילם.
ג. מתבלטים ביכולות הרגשיות שלהם.
ד. אינם זקוקים לתמיכת ההורים.

שאלה 6

איזה מהמשפטים הבאים נכון?

א. השכלת הורי התלמיד היא גורם פנימי המשפיע על מימוש המחוננות.

ב. מצבם הכלכלי של הורי התלמיד אינו משפיע על מימוש המחוננות.

ג. נווט עצמי נמוך הוא גורם פנימי התורם למימוש המחוננות.

ד. צורך הישג גבוה הוא גורם חיצוני התורם למימוש המחוננות.

שאלה 7

מה מהמשפטים הבאים נכון?

א. "מבחני משכל דורשים ידע הנלמד בבתי ספר" הינה ביקורת יישומית.

ב. "תתכן טעות בשיבוץ תלמידים לכתות מחוננים על פי המבחנים" הינה ביקורת יישומית.

ג. "בחינה קבוצתית במבחני אינטליגנציה משפיעה על התוצאות." הינה ביקורת פוליטית.

ד. "אפקט תקרה פוגע בדיוק מדידת המשכל " הינה ביקורת פוליטית.

שאלה 8

איזה מהמשפטים הבאים נכון?

א. על פי מאמרה של גרוס, העשרה היא שיטת הטיפוח המתאימה ביותר עבור כל המחוננים.

ב. על פי מאמרה של גרוס, הקבצה היא שיטת טיפוח מתאימה עבור מחוננים לעילא.

ג. על פי מאמרה של דוד, האצה היא שיטת הטיפוח המתאימה ביותר עבור כל המחוננים.

ד. על פי מאמרה של דוד, העשרה היא שיטת הטיפוח המתאימה ביותר עבור מחוננים מאוד.

שאלה 9

איזה מהמשפטים הבאים נכון?

א. גילפורד מאמין באינטליגנציות מרובות שוות ערך.

ב. גרדנר מאמין באינטליגנציה אחת נלמדת.

ג. אייזנק מאמין באינטליגנציה אחת מולדת.

ד. סטרנברג מאמין בשבע אינטליגנציות שוות ערך.

שאלה 10

איזה מהמשפטים הבאים נכון על פי המאמר של קרוס?

א. נמצאו הבדלים משמעותיים באי-נוחות חברתית בין מחוננים לבני גילם.

ב. מורי המחוננים דיווחו על רמות גבוהות של בעיות בבית הספר.

ג. למחוננים רמות חרדה דומות לבני גילם או נמוכות מהן.

ד. מחוננים דיווחו על רמות גבוהות של קנאה מצד האחים.

שאלה 11

איזה מהמשפטים שלהלן נכון?

א. מבחני הסינון של משרד החינוך מתקשים לזהות מחוננים לקויי למידה.

ב. על פי רנזולי, חובה להכין תכנית יחידנית (תח"י) לכל התלמידים החל מבית ספר יסודי.

ג. על פי גרוס, מחוננים לקויי למידה שייכים לקבוצת המחוננים הרגילים (IQ=130-160).

ד. המבחן המתאים ביותר לאבחון רמת המשכל של מחוננים לקויי למידה הוא הבינה.

שאלה 12

איזה מהמשפטים שלהלן נכון בעבור מחוננים לקויי למידה?

א. על פי גרוס, יש לדאוג בעבורם לתכנית אישית.

ב. על פי סילברמן, רבים מהם מאופיינים כלומדים חזותיים מרחביים.

ג. על פי אמבייל, יש לשבצם במסגרת השמה ייעודיות בהתאם ליכולותיהם.

ד. על פי רדפורד, יש לשבצם בתכניות העשרה על ידי שליפה.

ב ה צ ל ח ה !

רשימת מאמרים

מקראה

נרק א: נישרון, מחוננות ומצוינות

1. **טרמן, ל"מ**
גילוי כישרונות יוצאי דופן ועידודם

2. **טננבאום, א'**
סימנים מוקדמים של מחוננות: מחקר ופרשנות

3. **האו, מ'**
עדויות ביוגרפיות והתפתחותם של אנשי סגולה

נרק ב: אינטליגנציה – בסיסה של המחוננות

4. **סטרנברג, ר'**
מה צריך לבחון במבחני אינטליגנציה? השתמעויות של תיאוריה תלת־ממדית של אינטליגנציה לגבי בחינת אינטליגנציה

5. **אייזנק, ה'**
לקראת מודל חדש של אינטליגנציה

6. **אריאל, מ'**
האם מבחני משכל מנבאים הישגים עתידיים של תלמידים מחוננים?

7. **קאהן, ס', וגחמן, א'**
יציבות ציוני ה־IQ בקרב ילדים שאותרו כמחוננים

8. **גרוס, מ'**
התפתחותם המוקדמת של שלושה ילדים מחוננים לעילא בעלי מנת משכל 200

נרק ג: נישרונות מיוחדים ויצירתיות

9. **זיו, א', וגדיש, א'**
הומור ומחוננות

10. **פלדהוסן, ג', וגו, ב"א**
הערכת יצירתיות והנגישות אליה: סקירה אינטגרטיבית של תיאוריה, מחקר והתפתחות

נרק ד: מצוינות והגורמים שמשניעים על מימושה

11. **רדפורד, ג'**
ילדים מחוננים בתחומי האמנות

12. **פלאקר, ג', ומקינטייר, ג'**
הישרדות אקדמית של תלמידים בעלי יכולת גבוהה בגיל חטיבת הביניים

13. **באום, ס', רנזולי, ג', והברט, ט'**
שינוי דפוסים של תת־הישגיות: עשייה יצירתית כהתערבות שיטתית

נרק ה: טיפול מכוונות

14. **מאסה, ל', וגאנייה, פ'**
האם ראוי להרשות בחירה עצמית בטופסי סימון של קבוצת השווים?

15. **רובינסון, א'**
"האם זה מתאר אותי?" – קבלת תווית המחונן על ידי מתבגרים

16. **הרנסטין, ר', ניקרסון, ר', דה סנשז, מ' וסווטס, ג'**
הוראת מיומנויות חשיבה

17. **הנסן, י', ופלדהוסן, ג'**
השוואה בין מורים שקיבלו הכשרה בהוראת מחוננים ובין מורים שלא הוכשרו בתחום זה

18. **דוד, ח'**
חינוך תלמידים מחוננים – בכיתות מיוחדות או בכיתות רגילות?

19. **מילר, מ'**
הערכה עצמית כאסטרטגיית הוראה מיוחדת לתלמידים מחוננים לקויי למידה

מקראה מחוננים לקויי למידה

נרק א: הגדרות, איתור ואבחנה מבדלת של מחוננים לקויי למידה

1. **ברודי, ל' ומילס, ק'**
ילדים מחוננים עם ליקויי למידה: סקירת הסוגיות המרכזיות בנושא

נרק ב: מאפיינים של ילדים מחוננים לקויי למידה

2. **דול, ש'**
השלכות הספרות המקצועית בנושא הסיכון והעמידות על תלמידים מחוננים לקויי למידה

3. **שייוויץ, ס', הולהאן, ג', פרידנהיים, ד', פלטשר, ג', מקוך, ר' ושייוויץ, ב'**
הטרוגניות בקרב המחוננים: התנהגויות של נערים בעלי אינטליגנציה גבוהה במיוחד דומות לאלה של נערים עם ליקויי למידה

4. **רובינזון, ס'**
מתן מענה לצורכיהם של ילדים מחוננים לקויי למידה

נרק ג: השמה של תלמידים מחוננים לקויי למידה

5. **לה פראנס, א'**
מבט מבפנים: תצפיות של מורים על חשיבה יצירתית אצל ילדים חריגים

6. **טלנט־ראנלס, מ' וזיגלר, א'**
בחירת תלמידים מחוננים עם ליקויי למידה לתכניות למחוננים

7. **מק'איצ'דן, א' ובורנוט, ג'**
תלמידים מחוננים עם ליקויי למידה: משמעויות ואסטרטגיות מנקודת ראותם של היועצים החינוכיים

נרק ד: אסטרטגיות הוראה למחנכים ולמורים של תלמידים מחוננים לקויי למידה

8. **רייס, ס', מק'גווייר, ג' ונאו, ט'**
אסטרטגיות פיצוי שבהן משתמשים תלמידים מחוננים לקויי למידה המצליחים בלימודיהם במכללה

נרק ה: הורים לילדים מחוננים לקויי למידה

9. **הישינומה, א' ונישימורה, ס'**
הערכות של הורים בנוגע לחשיבותם ולהצלחתם של שירותים עצמאיים משולבים בעבור תלמידים מחוננים, לקויי למידה ומחוננים לקויי למידה

תוכן העניינים

פרק א: כישרון, מחוננות ומצוינות

קרוס, ט"ס, קסידי, ג'"ס, דיקסון, פ"א, אדמס, ג'"מ — 3
הפסיכולוגיה של מתבגרים מחוננים כפי שנמדדה בשאלון האישיות הרב-תחומי של מינסוטה (MMPI-A)

פרק ב: אינטליגנציה – בסיסה של המחוננות

ווטרהאוס, ל' — 23
משכלים מרובים, אפקט מוצרט ומשכל רגשי: בחינה ביקורתית

Deary, I.J., Johanson,w and Houlihan, L.M.
Genetic foundation of human intelligence*

פרק ג: כישרונות מיוחדים ויצירתיות

הנטר ס.ת., בדל ק.א, וממפורד מ.ד. — 57
אקלים מעודד יצירתיות: סקירה כמותית

---

* לנוחות הקריאה, המאמר באנגלית מופיע בסוף קובץ המאמרים, בכיוון הקריאה האנגלי.